

RECENZJE

L. MARKS, A. BER, W. GOGOŁEK & K. PIOTROWSKA (red.) — Mapa geologiczna Polski 1 : 500 000.

Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2006, mapa (4 arkusze), przekroje geologiczne (1 arkusz), tekst objaśnień (44 str.)

Wydanie tej mapy jest niewątpliwie wybitnym osiągnięciem kartografii geologicznej, przede wszystkim w przedstawieniu pokrywy czwartorzędowej Polski. Mapę tę zestawili 45 autorów, bazując zarówno na materiałach już wcześniej drukowanych, jak i na niepublikowanych danych, gromadzonych w pracach nad *Mapą geologiczną Polski w skali 1 : 50 000*. Do jej przygotowania zastosowano nowoczesne metody cyfrowe, co pozwala na bieżące uzupełnianie treści mapy wraz z napływem nowych materiałów i przygotowanie, w miarę potrzeby, kolejnych edycji tej mapy.

Prezentowane opracowanie jest oparte na ogromnym, najnowszym materiale pochodzącym z badań terenowych. O dokładności mapy może świadczyć, że zastosowano 36 wydzieleń czwartorzędu, które uwzględniają litologię, genezę oraz wiek osadów. Przykładowo, bardzo celowo wyodrębniono osady moren, ozów, kemów czy sandrów. Równie szczegółowo zostały podzielone osady kredowe. Natomiast starsze utwory na ogół są reprezentowane przez zbiorcze wydzielenia, np. do całego triasu zastosowano tylko cztery wydzielenia. Niewątpliwie wynika to z koncepcji autorskiej, by nie przeladować treści mapy zbyt dużą ilością informacji, gdyż to mogłoby utrudniać jej czytanie. Podobna sprawa dotyczy wydzieleń karpackich. W porównaniu z częścią czwartorzędową, Karpaty zewnętrzne wydają się być przedstawione mniej dokładnie.

Do mapy są załączone dwa przewyższone przekroje, wykonane na podstawie danych z 271 otworów wiertniczych. Przekroje te są dobrze dobrane i przejrzyste przedstawiają budowę wglębną najważniejszych jednostek geologicznych Polski do głębokości 1000 m p.p.m. Może dobrze by było, aby przy kolejnej edycji mapy umieścić także dane z większych głębokości z tych miejsc, w których wykonano głębokie otwory wiertnicze.

Bardzo ważną częścią składową mapy jest tekst objaśniający, gdzie autorzy na dwudziestu stronach przedstawili metodykę opracowania mapy, a przede wszystkim zwięźłą charakterystykę poszczególnych rejonów Polski. Osobno został omówiony Niż Polski z rozbiciem na północną, centralną wraz z południowo-zachodnią i południową Polskę oraz obszary górskie: Góry Świętokrzyskie, Sudety i Karpaty. W sposób przystępny, co jest bardzo ważne w zwiększaniu kręgu odbiorców tej mapy, autorzy opisali zarówno budowę geologiczną, jak i jej związki z morfologią. W osobnym rozdziale są omówione załączone przekroje geologiczne — przedstawiono tak wglębną budowę geologiczną, jak i uwagi o geodynamice obszarów przeciętych przez przekroje. Bardzo istotną rzeczą jest, że pełny tekst objaśnień napisany został również w języku angielskim, dzięki czemu wydawnictwo to będzie można rozpowszechniać również za granicami Polski jako wizytówkę polskich osiągnięć, zresztą nie tylko kartograficznych.

Mając to wszystko na uwadze, należy powitać z uznaniem kolejną bardzo dobrą pozycję wydawniczą Państwowego Instytutu Geologicznego. Będzie ona doskonałą pomocą nie tylko dla specjalistów z dziedziny nauk o ziemi, a więc geologów i geografów, a także studentów, ale dla wszystkich, którzy są zainteresowani budową geologiczną Polski i stanem jej rozpoznania.

Andrzej Ślęczka